

Valmiussuunnitelma

Yleinen osa

Hyväksytty:

Sisällysluettelo

1	Valmiussuunnitelma on varautumista vakaviin häiriöihin ja poikkeusoloihin..	3
2	Varautumisella turvataan kunnan ja yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja	3
2.1	Kansallinen ja alueellinen riskiarvio luovat pohjan kunnan varautumiselle.....	4
2.2	Miten Tohmajärven kunta varautuu	5
2.2.1	Valmiustasot	5
3	Vastuut varautumisessa	6
3.1	Asukkaat	6
4	Lisätietoa varautumisesta	7
4.1	Keskeinen lainsäädäntö	7

1 Valmiussuunnitelma on varautumista vakaviin häiriöihin ja poikkeusoloihin

Tohmajärven kunnan on varmistettava ydintehtäviensä hoito häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Poikkeusolot ovat yhteiskunnan tila, jossa on niin vakavia uhkia, tapahtumia tai tilanteita, että kansakunnan tai yhteiskuntajärjestyksen olemassaolo on uhattu. Poikkeusolot toteaa valtioneuvosto yhdessä tasavallan presidentin kanssa. Poikkeusolojen toteaminen mahdollistaa viranomaisten tavanomaisesta poikkeavan toimivaltuuksien käytön.

- Valmiuslaki (1552/2011): Kunnan tulee valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeusoloissa. Valmiuslaissa määritellään poikkeusolot sekä mm. kunnan toimielinten mahdolliset lisätoimivaltuudet poikkeusolojen aikana. Poikkeusoloja ja valmiuslakia avataan tarkemmin niitä käsittelevässä liitteessä.
- Kuntalaki (410/2015): Kunnilla on riskienhallintavelvoite (mm. 14 ja 39 §), joka käsittää myös velvollisuuden varautua toiminnan jatkuvuutta ja palveluiden häiriöttömyyttä uhkaaviin riskeihin.
- Pelastuslaki (379/2011): Kunnan tulee oman toiminnan osalta ennaltaehkäistä onnettomuuksia, varautua mahdollisiin onnettomuuksiin, rajoittaa vahinkoja, rakentaa ja ylläpitää väestönsuojia (mm. 2 §). Lisäksi tietyt kunnan ja kuntayhtymien eri toimialoista vastaavat virastot, laitokset ja liikelaitokset varautuvat ja osallistuvat pelastustoimintaan ja väestönsuojeluun sekä laativat niitä koskevat suunnitelmat (mm. 46, 47 ja 65 §).

2 Varautumisella turvataan kunnan ja yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja

Varautuminen on lakisääteistä toimintaa, ja se on yksi riskienhallintakeinoista. Varautuminen on toimintaa, jolla varmistetaan tehtävien mahdollisimman häiriötön hoitaminen ja mahdollisesti tarvittavat tavanomaisesta poikkeavat toimenpiteet häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Varautumistoimenpiteitä ovat muun muassa valmiussuunnittelu, jatkuvuudenhallinta, etukäteisvalmistelut, koulutus sekä valmiusharjoitukset.

Valmiussuunnitelma linjaa kunnan varautumista. Valmiussuunnitelma käsittää yleisen osan, joka on julkinen, ja operatiivisia osia (mm. toimialojen valmiussuunnitelmat), jotka ovat julkisuuslain 621/1999 § 24 kohdan 7 ja 8. mukaan salassa pidettäviä. Valmiussuunnitelmat päivitetään valtuustokausittain tai turvallisuustilanteen oleellisesti muuttuessa.

Kunnan ydintehtävät

- Kunnan johtaminen ja toimielinten päätöksenteko
- Vesi- ja jätevesihuolto
- Infrastruktuurin ylläpito
- Jätehuolto ja elinympäristön suojelu
- Perusopetus ja varhaiskasvatus
- Ruokahuolto

Ydintehtäviin liittyvät kriittiset toiminnot

- sähkö- ja ICT-toiminnot
- henkilöstö
- materiaalit
- kaukolämpö
- ajoneuvot, laitteet ja kiinteistöt
- palkanmaksu ja maksuliikenne
- viestintä
- tilannekuva
- palvelujen turvallisuus henkilöstölle, asiakkaille ja ympäristölle.

2.1 Kansallinen ja alueellinen riskiarvio luovat pohjan kunnan varautumiselle

Tohmajärven kunta varautuu kansallisen ja alueellisen riskiarvion uhkien mukaisesti. Suomen kansallinen riskiarvio laaditaan säännöllisin väliajoin. Kansallisen riskiarvion tavoitteena on ennakoida Suomeen mahdollisesti kohdistuvia suhteellisen äkillisiä tapahtumia, jotka vaativat viranomaisilta normaalista poikkeavia toimia tai jopa avun pyytämistä muilta mailta. Kansallisessa riskiarviossa tunnistetaan riskejä, joilla on laajaa kansallista merkitystä ja arvioidaan niiden vaikutusta yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin.

Kansallisen riskiarvion laatimisen rinnalla laaditaan erikseen myös alueelliset riskiarviot, joissa otetaan tarkemmin huomioon alueille ominaiset uhat tai häiriötilanteet. Tarkoitus on, että valtakunnallisen eri toimijoiden yhteisen riskiarvioinnin kokonaisuus muodostuu kansallisesta sekä alueellisista riskiarvioista.

Valmiussuunnittelu kohdistetaan normaalista poikkeaviin uhkiin ja ilmiöihin, joihin tavanomaiset keinot eivät riitä. Valmiussuunnittelu ei koske todennäköisyydeltään arkisia uhkia. Työpaikan riskienarviointi ja arjen turvallisuussuunnittelutyö kohdistuu vuositasolla usein tapahtuviin riskeihin, kuten onnettomuuksiin tai rikoksiin. Näiden riskienhallinta toteutetaan arjen keinoin, eikä niitä käsitellä valmiussuunnitelmassa.

2.2 Miten Tohmajärven kunta varautuu

Häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa osa kunnan palveluista suljetaan, ja toimintaa priorisoidaan ydintehtäviin ja alueellisesti merkittäviin yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin. Varautumisella ei pystytä luomaan aukotonta mallia, jolla turvattaisiin kaikkien palvelujen toimivuus häiriöttömästi.

Varautuminen vaatii resursseja. Henkilöstön osaaminen, erityisesti kyky toimia normaalista poikkeavalla tavalla uudessa, nopeasti eteen tulevassa tilanteessa, on tärkeässä roolissa. Näiden poikkeavien työtehtävien tunnistaminen ennakolta kuuluu läpileikkaavasti kaikkiin kunnan palveluihin. Tämä on kustannustehokas ja vaikuttava tapa varautua erilaisiin uhkiin.

Varautuminen on mitä suurimmissa määrin yhteistyötä. Tohmajärven kunta luo varautumisen yhteistyötä ja osallistuu varautumisen verkostojen toimintaan paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti. Kuntakonsernin sisällä jaetaan verkostoista saatua tietoa. Verkostojen avulla saadaan tietoa myös uhkatason noususta.

Varautumisen etukäteisvalmisteluihin kuuluvat varautumisen huomioiminen toimintaa ohjaavissa asiakirjoissa, kuten hallintosäännössä ja konserniohjeessa. Hallintosäännössä huomioidaan mahdollinen tarve poiketa normaalista päätösvallan käytöstä. Kunnanhallitus voi vahvistaa kunnanjohtajan ja toimialajohtajan normaalista toimivallasta poikkeavan päätösvallan määrääjäksi välttämättömän syyn vuoksi.

Etukäteisvalmisteluihin liittyvät myös talouden linjaukset. Varautumistoimenpiteet huomioidaan vuosittaisessa talousarviotyössä sekä talouden varautumisen että toiminnan varmistamisen kannalta. Niitä ovat muun muassa materiaalihankinnat ja kiinteistöjen varautumISRatkaisut. Hankinnoissa huomioidaan tarvittava sopimuksellinen varautuminen.

Harjoittelulla tunnistetaan varautumisen kehittämistarpeet. Tohmajärven kunnassa osallistutaan varautumista kehittäviin harjoituksiin vuosittain. Harjoituksista saadut kehittämistarpeet huomioidaan valmiussuunnitelmien päivityksessä sekä toiminta- ja taloussuunnittelussa.

2.2.1 Valmiustasot

Valmiustasot ohjaavat varautumistoimenpiteitä uhkatasojen muuttuessa. Toimintaympäristön muutokset tunnistetaan verkostomaisen yhteistyön lisäksi ylläpitämällä omaa tilannetietoisuutta kansainvälisistä, kansallisista ja alueellisista ilmiöistä.

Valmiustasojen avulla kunnan toimintaa voidaan muuttaa kehittyvässä uhkatilanteessa tilanteen hallitsemiseksi. Näin hallitaan tilanteesta aiheutuvaa riskiä. Valmiustasoja on neljä: Normaali (vihreä), tehostettu seuranta (keltainen), tehostettu valmius (oranssi), täysvalmius (punainen). Niiden avulla johtaminen, toiminnan organisointi, palvelut ja tilojen käyttö on ennalta määritelty. Lisäksi valmiustasot ohjaavat tilannekuvan kokoamista.

Valmiustasojen avulla pystytään myös ilmaisemaan normaalin toiminnan muutos sekä sisäisesti että sidosryhmille. Vastaava valmiustasomalli on käytössä useimmilla turvallisuusorganisaatiolla.

3 Vastuut varautumisessa

Kunnanhallitus vastaa koko kuntaa koskevien suunnitelmien valmistelusta (hallintosääntö, 2 §).

Kunnanjohtaja

- johtaa koko kuntaa koskevien suunnitelmien laadintaa (hallintosääntö, 2 §).
- käyttää tarvittaessa, kunnanhallituksen päätöksellä annettua normaalista poikkeavaa toimivaltaa häiriötilanteessa tai poikkeusoloissa (hallintosääntö, 31 b §).

Kunnanjohtajan tehtävänä on huolehtia kunnan valmiussuunnittelusta (hallintosääntö, 26 a §). Kunnanjohtajan apuna toimii valmiusjohtoryhmä.

Johtoryhmän tehtävänä on tukea kunnan varautumista ja toimia yhteyshenkilönä varautumisen sidosryhmäyhteistyössä.

Toimialakohtaisesta varautumisesta vastaa jokaisen toimialan johtaja omalla vastuualueellaan.

Kunnan valmiusjohtoryhmä tukee varautumista ja operatiivista toimintaa häiriötilanteessa ja poikkeusoloissa.

3.1 Aukkaat

Julkishallinto ei varaudu kotitalouksien puolesta. Tohmajärvellä asuvien vastuulla on varautua omatoimisesti kotitalouksissaan usean päivän häiriön varalta. Erilaisten palvelujen ja infrastruktuurin häiriöiden lisäksi asukkaan varautumiseen kuuluu arvioida, ja soveltuvilta osin varmistaa, oma kyky siirtyä itsenäisesti pois omalta asuinalueelta, mikäli tilanne sitä vaatii. Kunnan tulee kuitenkin yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa laatia suunnitelma niiden henkilöiden tavoittamiseksi, jotka tarvitsevat kuljetuksen.

4 Lisätietoa varautumisesta

Kunta viestii kunnassa tapahtuvista häiriöistä kunnan omilla internetsivuilla ja sosiaalisen median sivuilla. Tarvittaessa kunta voi järjestää tiedotustilaisuuden, mikäli häiriön laajuus ja vakavuus niin vaatii.

[72 tuntia varautumissuositus](#)

[Suomen pelastusalan keskusjärjestö, varautuminen kotona](#)

[Kunnan varautumisen johtaminen](#)

[Yhteiskunnan turvallisuusstrategia, valtioneuvoston periaatepäätös, 2025](#)

[Kansallinen riskiarvio 2023](#)

[Alueelliset riskiarvot](#)

[Evakuointien suunnitteluja toimeenpano-ohje: Väestön siirtäminen poikkeusoloissa](#)

4.1 Keskeistä lainsäädäntöä

[Valmiuslaki 1552/2011 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX ®](#)

- Velvoittaa kuntia varautumaan ennakolta.
- Otetaan käyttöön asetuksella, antaa normaaleja laajempia oikeuksia kunnille.

[Pelastuslaki 379/2011 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX ®](#)

- Velvoittaa kunta osallistumaan ennakolta tehtävään suunnitteluun varautumisessa.

[Puolustustilalaki 1083/1991 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX ®](#)

- Otetaan käyttöön asetuksella, velvoittaa kuntia edistämään maanpuolustusta

[Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX ®](#)

- Viranomaisilla on velvollisuus pitää salassa osa turvallisuus-, varautumis- ja puolustusjärjestelyistä.